

Γ' ΤΑΞΗ ΓΕΝ.ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Η εθνική ομοιογένεια και η δημοκρατία

Τα εκπαιδευτικά συστήματα όλων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το ελληνικό, είναι έντονα εθνοκεντρικά. Εμφανίζουν τα έθνη σαν αιώνιες οντότητες, αποσιωπούν τις μακριές διαδικασίες διαμόρφωσης των εθνών και παρουσιάζουν τα σημερινά έθνη-κράτη να κατοικούνται από πληθυσμούς απολύτως ομοιογενείς πολιτισμικά.. [...]

Η εθνική ομοιογένεια είναι μύθος κοινός στα σχολικά συστήματα των ευρωπαϊκών χωρών και έχει στενή σχέση με δύο σοβαρά φαινόμενα της εποχής μας. Το ένα είναι ο φόβος, που κατέχει πλατιά κοινωνικά στρώματα σε διάφορες χώρες, για την αλλοίωση ή εξαφάνιση της εθνικής κουλτούρας (γλώσσας, θρησκείας, ταυτότητας) εξαιτίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το δεύτερο φαινόμενο είναι συνέπεια του πρώτου και συνοψίζεται σε ξενοφοβικές και ρατσιστικές θέσεις για την ανάγκη να προστατευθεί η κάθε χώρα από την παρουσία αλλοεθνών μεταναστών και προσφύγων που αλλοιώνουν την εθνική ομοιογένεια.

Ο φόβος αλλοίωσης ή και απώλειας της εθνικής κουλτούρας, με αίτιο τη συνάντηση των πολιτισμών και την αλληλεπίδραση, τη συνεργασία των λαών και την παρουσία μεταναστών εργαζομένων, παρουσιάζει μία χαρακτηριστική ιδιαιτερότητα. Ο φόβος αυτός δεν εμφανίζεται μόνο σε μικρές και ανίσχυρες ομάδες. Αντίθετα, συχνότερα εμφανίζεται σε ομάδες ισχυρές αριθμητικά και κυρίαρχες πολιτισμικά για τις οποίες δεν υπάρχει κανένας ρεαλιστικός κίνδυνος αλλοίωσης. [...]

Ο φόβος, δηλαδή, είναι έκφραση μίας τάσης προς τη μισαλλοδοξία και την αυταρχική κοινωνία. Αν αυτός ο φόβος πήγαζε από πραγματικούς κινδύνους να αλλοιωθούν τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά μίας ανθρώπινης ομάδας, η Ελλάδα π.χ. θα ήταν σε θέματα θρησκείας η ανεκτικότερη χώρα της Ευρώπης. Η πολύ υψηλή θρησκευτική ομοιογένεια θα δημιουργούσε ένα γενικό αίσθημα ασφάλειας και σιγουριάς απέναντι στις θρησκευτικές διαφορές και θα οδηγούσε σε πλήρη ελευθερία άσκησης της λατρείας όλων των άλλων θρησκειών στις οποίες πιστεύουν οι λίγοι πολίτες αυτής της χώρας που δεν ανήκουν στην επικρατούσα θρησκεία, καθώς και οι μετανάστες και λοιποί αλλοεθνείς.

Ωστόσο, όπως συμπεραίνουν νομικοί, πολιτικοί, επιστήμονες και πανεπιστημιακοί καθηγητές Θεολογίας, η Ελλάδα είναι στα θέματα θρησκείας η λιγότερο ελεύθερη για τους αλλόθρησκους χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η έννοια της ομοιογένειας, λοιπόν, και οι φόβοι αλλοίωσής της σχετίζονται με την αυταρχική κοινωνία και ενέχουν κινδύνους θεμελιωδώς πολιτικούς.

Η εθνική πολιτισμική ομοιογένεια παρουσιάζει τα μέλη του έθνους σαν να ήταν απολύτως ίδια και ομοιογενή, χωρίς γεωγραφικές, κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές διαφορές. Για να το πετύχει αυτό, συχνά περιγράφει το έθνος σαν μια αρμονική και αγαπημένη οικογένεια. Αυτή η παρομοίωση του έθνους-κράτους με την οικογένεια έχει πολλές αφανείς, αλλά ιδιαίτερα σοβαρές πολιτικές συνέπειες.

Καλλιεργεί τα παραδοσιακά και ρατσιστικά στερεότυπα, γιατί αποδίδει στο κάθε άτομο τα χαρακτηριστικά της ομάδας και στην ομάδα τα χαρακτηριστικά ενός ατόμου. Έτσι, εμποδίζει την κατανόηση των πολιτικών φαινομένων. Αν π.χ. δεν καλλιεργείται το στερεότυπο ότι π.χ. οι Ιταλοί στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ήταν δειλοί, ανοίγει ο δρόμος για να γίνει αντιληπτό ότι μεγάλο μέρος του ιταλικού λαού, που έστειλε ο Μουσολίνι σε πολέμους, δεν ήθελε ούτε να σκοτωθεί ούτε να σκοτώσει για τη φασιστική κυβέρνησή του.

Η παρουσίαση του έθνους σαν μια αγαπημένη και αρμονική οικογένεια έχει για την ίδια την εθνική ομάδα ακόμη πιο σοβαρές πολιτικές συνέπειες. Αποκρύπτει τις κοινωνικές διαφορές και ναρκοθετεί τη δημοκρατική κοινωνία.

Η παρομοίωση του έθνους με την οικογένεια περιθωριοποιεί όλες τις άλλες κοινωνικές ταυτότητες εκτός της εθνικής. Έτσι παραμερίζει τις κοινωνικές και οικονομικές διαφορές και επιτρέπει ν' αποκρύπτονται οι σχέσεις ανισότητας και κυριαρχίας ανάμεσα στις κοινωνικές τάξεις. Παραμερίζει τις τεράστιες διαφορές ανδρών και γυναικών και επιτρέπει ν' αποκρύπτονται οι σχέσεις ανισότητας και κυριαρχίας ανάμεσα στα κοινωνικά φύλα.

Ίσως, τέλος, το σημαντικότερο να είναι ότι η ταύτιση του έθνους με την οικογένεια υποκρύπτει την παρομοίωση της εξουσίας με τους γονείς. Η έννοια του πολίτη, όπως την ορίζει η δημοκρατική θεωρία του κοινοβουλευτισμού, υποβιβάζεται και οι υπεύθυνοι πολίτες μετατρέπονται στα «παιδιά» της πολιτικής εξουσίας, δηλαδή ανήλικα και ανεύθυνα, που χρειάζονται προστασία και έλεγχο.

Άννα Φραγκουδάκη, εφ. Τα Νέα, 21/6/1997
(διασκευασμένο κείμενο)

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- A.** Να παρουσιάσετε την περίληψη του κειμένου στους συμμαθητές σας σε 120 - 140 λέξεις.

Μονάδες 25

- B1.** «Ίσως, τέλος, το σημαντικότερο να είναι ότι η ταύτιση του έθνους με την οικογένεια υποκρύπτει την παρομοίωση της εξουσίας με τους γονείς». Να αναπτύξετε την παραπάνω άποψη σε μια παράγραφο 80-90 λέξεων.

Μονάδες 12

- B2.** Ποιον τρόπο και ποια μέσα πειθούς χρησιμοποιεί η συγγραφέας στην 8^η παράγραφο (Καλλιεργεί τα παραδοσιακά ... κυβέρνησή του.);

Μονάδες 6

- B3.** Να εντοπίσετε πώς επιτυγχάνεται η συνοχή από τη 2^η έως και την 6^η παράγραφο του κειμένου.

Μονάδες 6

- B4.** Ποια η δομή και ο τρόπος ανάπτυξης της 10^{ης} παραγράφου (Η παρομοίωση ... στα κοινωνικά φύλα); Να αιτιολογηθεί η απάντησή σας

Μονάδες 6

- B5.** α) αποσιωπούν, ομοιογένεια, αλλοιώνουν: να γράψετε από ένα συνώνυμό τους.
β) αλληλεπίδραση, αυταρχικός: από το τελευταίο συνθετικό των παραπάνω λέξεων να γράψετε ένα απλό παράγωγο.

Μονάδες 5

- Γ.** Σε μια εισήγησή σας (600 περίπου λέξεων) στη Βουλή των Εφήβων, αναλύετε για ποιους λόγους η εκπαίδευσή μας πρέπει να αντιμετωπίζει τους νέους και ως Ευρωπαίους πολίτες , καθώς και πώς θα τους ετοιμάσει ώστε να σταθούν στην Ευρωπαϊκή πραγματικότητα.

Μονάδες 40